

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Merituulivoimahankkeiden yhteisvaikutusten arviointi ja ohjaus

Anni Kärkkäinen

Väitöskirjatutkija

11.9.2024

Tutkimusaiheen taustaa

- EU:n ilmastoneutraaliustavoite ja vihreä siirtymä
  - Merituulivoimalla suuri potentiaali ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamisessa
  - Suomessa erityinen merituulivoimapotentiaali
- Meriympäristön suojelun tavoitteet
  - Merellä tuotettavan uusiutuvan energian kehittämisessä on noudatettava myös EU:n ympäristölainsäädäntöä
    - Meristrategiadirektiivin merten hyvää tilaa koskevat tavoitteet
    - Luonto- ja lintudirektiivit
  - Meriympäristön suojelussa haasteena ovat ihmistoimintojen yhteisvaikutusten hallinta meriympäristön laaja skaala huomioiden sekä tiedonpuute ympäristövaikutuksista

Tutkimuskysymykset

1. Miten EU:n ja Suomen oikeusjärjestelmät **ohjaavat merituulivoiman luontoon kohdistuvien yhteisvaikutusten arviointia?**
2. Miten EU:n ja Suomen oikeusjärjestelmät **mahdollistavat meriluontoon kohdistuvien yhteisvaikutusten ohjauksen mertenkäytön suunnittelussa ja merituulivoiman luvituksessa?**
3. Mitkä ovat merituulivoiman yhteisvaikutusten arvioinnin ja ohjauksen keskeiset **oikeudelliset kipupisteet** ja miten lainsäädäntöä tulisi kehittää, jotta ilmasto- ja luontotavoitteita voitaisiin edistää yhtä aikaa merituulivoiman skaalautuessa?

Merituulivoiman yhteisvaikutusten arvioinnin ja ohjauksen EU-oikeudellinen konteksti

- Eurooppalainen ilmastolaki ja RED III –direktiivi
  - Uusiutuvan energian lisäämistavoite ja hankkeiden lupa- ja arviointimenettelyiden sujuvoittaminen
- YVA-direktiivi
  - Hankekohtainen yhteisvaikutusten arviointi
- Meristrategiadirektiivi ja merialuesuunnitteludirektiivi
  - Strategisen tason yhteisvaikutusten arviointi ja ohjaus
- Lintu- ja luontodirektiivit

Yhteisvaikutusten arviointi

- Meristrategiadirektiivi
  - Jäsenvaltioiden on laadittava meristrategia (merenhoitosuunnitelma), jossa arvioidaan meren nykytila ja keskeiset siihen kohdistuvat ihmispaineet ja –vaikutukset.
  - Arvioinnin perustana on ekosysteeminäkökulma, jonka pohjalta on laadittu luonnontieteellinen kriteeristö meren hyvän tilan mittariksi
- Merialuesuunnitteludirektiivi
  - Aluesuunnittelun on perustuttava parhaaseen käytössä olevaan tietoon
  - Suunnittelun perustana on mm. meristrategiaan sisältyvä meren nykytilan arvio
- Merituulivoimahankkeiden YVA-menettely
  - YVA-direktiivin mukaan YVA-menettelyssä on arvioitava hankkeen vaikutukset, jotka johtuvat yhteisvaikutuksesta muiden olemassa olevien ja/tai hyväksytyjen hankkeiden kanssa

Yhteisvaikutusten arviointi

- Luontodirektiivin mukainen Natura-arviointi
  - LSL 35.1 ”Jos hanke tai suunnitelma joko yksinään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää ... ”
- **Pohdintaa yhteisvaikutusten arvioinnista**
  - Tiedonpuute ympäristövaikutuksista erityisesti avomerellä
    - Meristrategiassa tulee soveltaa mukautuvaa hallintaa, joten vaikutusten seuranta tärkeä osa strategiaa
  - YVA-direktiivin ja luontodirektiivin mukaiset yhteisvaikutusten arvioinnit eivät ole kokonaisvaltaisia arviointeja
  - Arviointivastuun oikeudenmukainen jakautuminen
  - Hankekohtaisten arviointien merkitys vähenee esim. RED III –direktiivin myötä?

Yhteisvaikutusten ohjaus

- EU:n oikeusjärjestelmässä
  - **Meristrategiadirektiivin** velvoitteet merten hyvän tilan ylläpitämiseksi/saavuttamiseksi
    - Jäsenvaltioiden on laadittava meren tilatavoitteet ja toimenpidesuunnitelmat tilatavoitteiden saavuttamiseksi
  - **Merialuesuunnittelulla** ohjataan toimintojen sijoittelua, jotta mm. vältetään haitallisia ympäristövaikutuksia
- Suomen oikeusjärjestelmässä
  - Meristrategiadirektiivin toimeenpano toteutuu Suomessa vahvasti muiden instrumenttien, kuten luvituksen kautta
  - Miten Suomen merenhoitosuunnitelman ja merialuesuunnitelmien mukaan yhteisvaikutuksia on tarkoitus ohjata?
  - Miten yhteisvaikutusten ohjaus toteutuu yksittäisten merituulivoimahankkeiden kohdalla? (vesitalouslupa)

■ Pohdintaa yhteisvaikutusten ohjauksesta

- Tiedonpuute ympäristövaikutuksista erityisesti avomerellä, mikä vaikuttaa yhteisvaikutusten ohjaukseen → tarvitaan jatkuvaa vaikutusten seurantaa
- Meristrategiadirektiivin säännökset tilatavoitteista eivät ole velvoittavuudeltaan vahvoja, eivätkä osa yksittäisen hankkeen luvan myöntämisedellytyksiä
- Merialuesuunnitelmat eivät ole oikeudellisesti sitovia
  - Merialuesuunnittelun merkitystä kuitenkin korostetaan
- Yhteisvaikutuksia koskevan tiedon tulisi kanavoitua mertenkäytön suunnitteluun ja sitä kautta myös yksittäisten hankkeiden ohjaukseen

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Kiitos!

uef.fi

